

Висновки. Використання метакогнітивного підходу до навчання аудіювання сприяє вдосконаленню критичного мислення учнів, розвиває креативність, оскільки вони можуть чергувати чи комбінувати різноманітні стратегії для розв'язання завдань. Використання метакогнітивних стратегій допомагає учням більш глибоко розуміти та аналізувати текст, розвиваючи їхні когнітивні вміння, сприяє кращому розумінню та запам'ятовуванню матеріалу, вдосконаленню вмінь аналізу текстів, розвитку критичного мислення та підвищення самооцінки.

Впровадження метакогнітивного підходу у навчання аудіювання серед старшокласників є важливим напрямом удосконалення процесу вивчення англійської мови. Спираючись на особливості учнів, цей підхід сприяє індивідуалізації навчального процесу, покращенню розуміння та запам'ятовуванню матеріалу, що має велике значення для їхнього подальшого навчання та розвитку.

Список використаних джерел та літератури

1. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10–11 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf> (дата звернення: 29.10.2023)
2. Освітні тренди. Як навчатися ефективно: інструкція. EdEra R&D. 2609. URL: <http://blog.ed-era.com/effective-studying/>. (дата звернення: 29.10.2023).
3. Безносюк О., Златніков В. Психолінгвістичні особливості аудіювання як виду мовленнєвої діяльності. Науковий журнал. № 4/2016. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/11001/1/4.pdf> (дата звернення: 3.11.2023).
4. Тарнопольський О.Б., Кабанова М.Р. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі: підручник. Дніпро. 2019.
5. Види аудіювання. Навчальне аудіювання тексту На Урок: веб-сайт. URL: <https://naurok.com.ua/vidi-audiyuvannya-navchalne-audiyuvannya-tekstu-128983.html> (дата звернення: 04.11.2023).
6. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Cambridge: Cambridge University Press. URL: <https://rm.coe.int/16802fc1bf> (дата звернення: 29.10.2023).
7. Wipf A. J. Strategies for Teaching Second Language Listening Comprehension. December 2008.
8. Carol E., Midgley A., Rigby Ph., Warham L., Woolnough P. Teaching English. 2009.

Наталія МАРКО-ЧУЛАЄВСЬКА
Житомирський державний університет

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ В ТЕКСТАХ АНГЛОМОВНИХ І ФРАНКОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-НОВИН

Постановка проблеми. За останні майже 2 роки повномасштабна війна росії проти України стала однією із ключових світових подій, яка викликає значний інтерес як з боку міжнародної спільноти, так і з боку ЗМІ. Мовознавці не лишаються осторонь і завжди «підхоплюють» актуальні світові події, розглядаючи їх вербальне обрамлення. Проблема полягає у вивченні мовно-стилістичних особливостей репрезентації військового конфлікту на новинних медіа-платформах, а також у розумінні впливу такої вербалізації на сприйняття проблеми читачами видань. Дослідження мовних засобів і способів, якими війна вербалізується в текстах англійських та французьких онлайн-новин допоможе простежити взаємозв'язок між медійним мовленням англійських та французьких онлайн-медіа та сприйняттям важливих світових подій їх аудиторією.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Мовознавчі розвідки універсального для будь-якої національної картини світу поняття *війни* відзначаються різноплановим підходом. Найвні публікації відносяться до військових дій 2014-2022 рр., а саме до періоду до повномасштабного вторгнення російської федерації. Так, у коло досліджень потрапляють *ГІБРИДНА ВІЙНА*, семантика і прагматика концепту *ВІЙНА* (Яворська Г.); вивчення концепту *ВІЙНА В УКРАЇНІ* здійснюється у межах політичних промов президента (Добош О., Сабан О.), концепту *ВІЙНА* – в українському інформаційному просторі (Вільчинська А.; Червінчук А.) й сучасній художній прозі (Барташук О., Ніколаєва А.; Гоменюк О.). Із повномасштабними воєнними діями на території України ця тема ще більше набуває обертів у різнопланових наукових розвідках, зокрема мовознавчого характеру (Дашченко Н., Ковбасюк Л., Маслова Ю. та ін.).

Мета статті полягає у дослідженні особливостей вербалізації війни рф проти України в текстах популярних англійських та французьких інтернет-новин.

Виклад основного матеріалу. Процес вербалізації – це перетворення думок, ідей, образів або інших немовних концепцій у словесну форму або вираз. У ширшому сенсі вона є описом переживань, почуттів, думок або поведінки [2].

Вербалізація в мас-медіа, в свою чергу, має багатогранний зміст і відіграє вирішальну роль у формуванні громадської думки, поширенні інформації та впливі на суспільний дискурс. Цей процес передбачає перетворення різних подій, ідей та складних питань у форму комунікації, яка може бути легко зрозумілою та сприйнятою широкою аудиторією за допомогою усної чи письмової мови. Це фундаментальний елемент журналістики, мовлення та створення онлайн-контенту, що слугує своєрідним мостом між подіями, які відбуваються в певному конкретному регіоні або країні, та громадськістю [7].

Значну роль у вербалізації відіграють тон, стиль і форма викладу, що використовуються у засобах масової інформації. Медіа можуть використовувати певний мовний стиль, який відображає вподобання та очікування їхньої аудиторії. Це, в свою чергу, впливає на те, як подаються новини (акцентується увага на одних аспектах певної історії і, водночас, вона нівелюється по відношенню до інших).

Очевидно, що явище вербалізації також пов'язане з упередженістю та суб'єктивністю, які можуть бути притаманні засобам масової інформації. Редакційні рішення, зокрема, вибір заголовків та розміщення сюжетів, можуть впливати формування громадської думки і ставлення, подаючи інформацію таким чином, щоб вона відповідала цінностям, пріоритетам чи упередженням певного медіа або його цільової аудиторії.

Висвітлення військових конфліктів у засобах масової інформації є ще одним важливим аспектом вербальної репрезентації. Залежно від своєї точки зору та цілей, медіа можуть представляти військові конфлікти як акти агресії, самооборони, визволення або навіть як гуманітарну інтервенцію. Ці фрейми впливають на те, як аудиторія сприймає мотиви та виправдання війни. Вибір зображень і наративів, що супроводжують ці фрейми, також відіграє вирішальну роль у формуванні суспільного розуміння. Фотографії, відеоматеріали та розповіді з перших вуст сприяють загальному наративу та емоційному впливу [3].

Одним з важливих аспектів цієї вербальної репрезентації є вибір мовних засобів і термінології, які використовуються для опису військових конфліктів. Вибір лексики може мати значний вплив на те, як сприймається конфлікт. Наприклад, опис події як «війна» чи «конфлікт» може мати різні конотації і викликати різні емоційні реакції [1]. Медіа-організації часто роблять вибір, який відповідає їхній редакційній позиції, політичним уподобанням або вподобанням аудиторії.

Таким чином, не можна заперечувати, що вербальна репрезентація військових конфліктів у медіа – це складний і потужний феномен, який включає мову, образи та репортажі в режимі реального часу. Медіа відіграють ключову роль у формуванні розуміння та інтерпретації збройних конфліктів громадськістю, що зумовлює необхідність критичного аналізу використаних у цьому контексті слів та образів, а також визнання потенційної упередженості та суб'єктивності, притаманних висвітленню воєнних конфліктів у засобах масової інформації.

У контексті нашого дослідження були обрані статті із англійських та французьких медіа з метою дослідження процесів вербалізації війни російської федерації проти України. В основі методології лежить аналіз статей, присвячених війні проти України, англійською та французькою мовами на предмет мовних засобів, які використовують популярні медіа з метою донесення інформації до їхньої аудиторії.

Для здійснення аналізу вербальних засобів в англійських медіа, які висвітлюють війну проти України, було обрано, зокрема, такі медіа як The New York Times, Reuters та BBC. Так, у статті NYT «Bucha's Month of Terror» можна спостерігати доволі яскравий приклад вербалізації *геноциду* українських

громадян. Наприклад, у фрагменті «*As the Russian advance on Kyiv stalled, a campaign of terror and revenge against civilians nearby in Bucha began, survivors and investigators say*» [6] використовуються іменники з сильною конотацією *terror* і *revenge*, які вказують на жорстокість і насильство, що покликано створити емоційне навантаження на читача. Використання дієслова *say* вказує на те, що інформація базується на свідченнях цих осіб.

Наступні аналізовані уривки описують насильницькі дії, які були застосовані російськими військовими проти цивільного населення у Бучі. Наприклад, у реченні «*the enemy occupation of Bucha slid into a campaign of terror and revenge*» використовується метафора *slid into*, яка передає ідею «плавного переходу» від ворожої окупації до кампанії терору та помсти. Ця метафора створює образ зміни характеру подій, що, в свою чергу, мало на меті викликати у читача, який мав сумніви у жорстокості російських військ по відношенню до українських громадян, зміну ціннісних орієнтирів.

Наступний фрагмент яскраво демонструє жахливий стан справ після відступу російської армії: «*It left behind a grim tableau: bodies of dead civilians strewn on streets, in basements or in backyards, many with gunshot wounds to their heads, some with their hands tied behind their backs*». Використані фрази «*grim tableau*», «*bodies of dead civilians*», «*gunshot wounds*», і «*hands tied behind their backs*» створюють лякаючий образ, що сильно вражає читачів і передає трагічну ситуацію. А в іншому уривку автори статті застосували фразу «*deadliest stretch of road*» по відношенню до сумнозвісної вулиці Яблунської, на якій росіяни розстріляли значну кількість людей, для підкреслення того, що вулиця стала найнебезпечнішим місцем для цивільних осіб в окупованій Бучі.

У статті Reuters під назвою «*Russian forces apply pressure on Ukraine's Avdiivka, Kupiansk*» простежуємо вербалізацію *наступу* російських військ на Авдіївку. Так, у реченні «*Avdiivka has become a symbol of Ukrainian resistance after months of attacks*» [9] використано фразу «*has become a symbol*» для підкреслення важливості та значущості міста Авдіївка в контексті українського опору. Можна помітити повторне використання у статті виразу «*focused on gaining control*» для опису стратегії росії щодо отримання контролю над регіоном Донбасу. Використовується також фраза, яка вказує на російську інтерпретацію *конфлікту* – «*special military operation*» – трактування відрізняється від загальноприйнятого терміну «війна», але вживається ця фраза в контексті висвітлення подій з боку кремлівської пропаганди.

Ще одним яскравим прикладом вербалізації *геноциду* українського народу в англомовних медіа є стаття BBC «*Ukraine war: Six postal workers killed in Kharkiv missile strike*», в якій висвітлюються черговий злочин російської федерації [10]. У публікації автори використовують вираз «*has not yet commented*» (інцидент не був прокоментований російською стороною на момент публікації статті) для підкреслення відсутності офіційного коментаря від росії.

Для порівняння засобів вербалізації війни проти України було проаналізовано також популярні франкомовні медіа. Так, у статті «*Des frappes russes dans la région ukrainienne de Kherson font au moins un mort*» [5] застосовуються різноманітні вербальні засоби для демонстрації чергового акту російської агресії

проти України, зокрема, «*par une frappe aérienne russe*» (вказує на причину смерті, а саме російську авіаційну атаку), «*faisant au moins un mort*» (інформація про жертву атак та її масштаб), «*dont deux dans un état grave*» (наголос на серйозності стану поранених унаслідок удару).

У публікації інтернет-видання LeMonde «*Pourquoi la contre-offensive de l'Ukraine est en échec*» вербалізуються причини повільного просування контрнаступу Збройних Сил України [8]. Використання заперечення «*ne progresse plus*» передає інформацію про зупинку просування армії України та вказує на складність воєнних дій, а елемент «*les forces de Moscou, capables de mobiliser plus d'hommes et de matériel*» підкреслює здатність російських сил до мобілізації більш чисельного військового персоналу та техніки. Саме у цьому автори статті вбачають пояснення, чому український контрнаступ не досяг наразі своїх цілей. Фраза «*ont repris l'initiative*» вказує на ініціативність російських сил, а «*lançant des assauts d'envergure*» передає інформацію про розмір і масштаб атак.

У статті «*Dans une forêt du nord-est de l'Ukraine, la poussée meurtrière des forces russes*» [4] вербалізуються військові дії, що відбуваються на Харківщині. Безпосередній опис учасника цих подій підкреслює як його героїзм, так і те, що він є, в першу чергу, людиною. Так, наприклад, у фрагменті «*le commandant pointe fièrement sur une carte l'emplacement de l'explosion de la veille*» командир бригади показує на карті місце вибуху, і фраза «*pointe fièrement*» вказує на його гордість і впевненість у своїх діях. Далі автор статті нагадує, що солдат є живою людиною: вираз «*se jette sur*» демонструє поспіх, викликаний голодом та спрагою; вираз «*semble épuisé*» виражає стан втоми та виснаженості командира після тривалого перебування на передовій.

Таким чином, здійснивши аналіз засобів вербалізації *війни* росії проти України англомовних та франкомовних медіа, можна дійти до висновку, що різниця у тоні та способі представлення подій незначна, проте все ж таки вона наявна. Франкомовні медіа можна охарактеризувати як більш стримані, вони висвітлюють фактаж та нечасто вдаються до емоційної вербалізації.

Різниця в тональності та форматі подачі матеріалу обумовлена, в першу чергу, історичним контекстом відносин англомовних країн (США та Великобританії, у першу чергу) та Франції з росією. Англомовна аудиторія часто розглядає російську агресію проти України крізь призму холодної війни і вважає росію геополітичним суперником. Франція історично, культурно та політично пов'язана з росією, що іноді призводить до закликів до діалогу та дипломатії як засобу вирішення конфлікту. Франкомовна аудиторія є схильною до підтримки дипломатичних ініціатив по відношенню до війни між росією та Україною. Описані фактори і обумовлюють відсутність різкості у франкомовних медіа по відношенню до російської агресії, проте героїзм та мужність українських військових вони при цьому виділяють та підкреслюють. Ще на етапі пошуку матеріалу для аналізу було відзначено, що статей, які висвітлюють акти геноциду росії по відношенню до України, на порядок менше, ніж в англомовних медіа.

Висновки. Можна констатувати, що вербальна репрезентація військових конфліктів у засобах масової інформації є критично важливим аспектом того, як суспільство сприймає війну та її наслідки, а також як воно реагує на них. Коли

йдеться про висвітлення військових конфліктів, медіа відіграють ключову роль у формуванні громадської думки, впливають на прийняття політичних рішень, а в деяких випадках навіть впливають на хід бойових дій.

Очевидно, що вербалізація війни проти України впливає на сприйняття війни аудиторією досліджуваних медіа та медіа загалом. Проте, не можна забувати, що першопричина застосування окремих вербальних засобів лежить у загальному контексті середовища та аудиторії, на яку спрямовані ці засоби. На сьогоднішній день проблематика вербалізації *війни* проти України у англomовних та франкомовних медіа не достатньо розкрита, що обумовлює необхідність здійснення подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Війна та збройний конфлікт – одне й те ж? URL: <https://redcross.org.ua/news/2023/02/45317/> (Дата звернення: 26.10.2023)
2. Портал української мови та культури. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?sword=%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%B1%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F> (Дата звернення: 26.10.2023)
3. Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. К.: «Компанія ВАІТЕ», 2016. 118 с.
4. Dans une forêt du nord-est de l'Ukraine, la poussée meurtrière des forces russes. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2023/07/30/ukraine-a-kreminna-la-poussee-meurtriere-des-forces-russes_6183871_3210.html (Дата звернення: 27.10.2023)
5. Des frappes russes dans la région ukrainienne de Kherson font au moins un mort. URL: <https://www.france24.com/fr/europe/20231025-des-frappes-russes-dans-la-r%C3%A9gion-ukrainienne-de-kherson-font-au-moins-un-mort> (Дата звернення: 27.10.2023)
6. Gall C. (2022, April 11). Bucha's Month of Terror. The New York Times. URL: <https://www.nytimes.com/interactive/2022/04/11/world/europe/bucha-terror.html> (Дата звернення: 26.10.2023)
7. Kostusiak N., Shulska N., Lisova Yu., Yaresko K., Ivanova I., Pochuieva O., Afanasieva O. Language Verbalization of Quantitativeness in Modern Mass Media: Linguistic-cognitive and Communicative-pragmatic Dimensions in Ukrainian Language. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*, 2023. Vol. 13, Issue 1, Spec. Issue XXXIV. P. 149–155.
8. Pourquoi la contre-offensive de l'Ukraine est en échec. URL: https://www.lemonde.fr/international/article/2023/10/26/guerre-en-ukraine-pourquoi-la-contre-offensive-de-kiev-est-en-echec_6196499_3210.html (Дата звернення: 27.10.2023)
9. Russian forces apply pressure on Ukraine's Avdiivka, Kupiansk. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/russian-forces-apply-pressure-ukraines-avdiivka-kupiansk-2023-10-23/> (Дата звернення: 27.10.2023)
10. Ukraine war: Six postal workers killed in Kharkiv missile strike. URL: <https://www.bbc.com/news/world-europe-67185216> (Дата звернення: 27.10.2023)